

Original research papers

FESTIVAL TOURISM OF FOLK GROUP DANCERS FROM SELECTED COUNTRIES OF THE WORLD

MARCIN BOCHENEK

*The Josef Pilsudski University of Physical Education in Warsaw,
Faculty of Physical Education and Sport in Białą Podlaska, Department of Tourism*

Mailing address: Marcin Bochenek, Faculty of Physical Education and Sport,
2 Akademicka Street, 21-500 Białą Podlaska,
tel.: +48 83 3428724, fax: +48 83 3428800, e-mail: marcin.bochenek@awf-bp.edu.pl

Abstract

Introduction. Artistic trips and tourism are inseparable parts of the activity of folk groups associated in CIOFF®¹. Folk festivals organised around the world give folk groups a chance to learn about traditions and customs and to come into close contact with indigenous people. The correlation between tourism and activity of folk groups is visible mainly with regard to selected forms of cognitive tourism. The aim of the work was to present the destinations and frequency of artistic trips of CIOFF® folk groups from selected countries of the world. Trips to dance festivals abroad and their connection with heritage tourism were analysed. **Material and methods.** The study with the use of a diagnostic poll including a questionnaire, interview and document analysis was carried out in July and August 2010. 243 dancers and 16 instructors-choreographers of dance groups from 12 randomly selected countries of the world participated in the study. **Results and conclusions.** Folk festivals under the auspices of CIOFF® are organised on all the continents. Artistic trips of folk groups from 12 selected countries were most frequently organised on the “old continent”. A small percentage of dancers from European countries had an opportunity to participate in festivals outside Europe. Artistic trips of the groups were connected with heritage tourism, while travelling became one of the reasons for participating in folk dance classes.

Key words: cultural tourism, festival tourism, folklore, dance

Introduction

Folk music, dance, festivals and concerts are the reasons and the basis for organising numerous trips. Selected areas of the world which offer cultural heritage, festivals, events, unique music and dance are becoming much more attractive and give a possibility to lengthen the tourist season.

The combination of culture and tourism with a proper use of both of these factors may be an attractive product; however, there must occur a close cooperation between the organisers in two sectors, i.e. culture and tourism [1].

Tourism is an element that has become an inseparable part of the activity of folk groups. Foreign trips combined with artistic performances are basic elements of this activity. The presentation of culture, customs, traditions, dance and music from one's own region and country is the reason for organising numerous trips to distant areas of the world. Artistic trips provide a possibility to gain new experiences, get to know cultures and attractive places and are a perfect way to integrate and create bonds in a social group. Apart from numerous performances, folk groups frequently make use of tourist and sightseeing programmes, and each trip is prepared in accordance with the guidelines for organising trips and tourist events.

The correlation between tourism and activity of folk groups is visible mainly with regard to selected forms of cognitive

tourism, such as cultural tourism, festival tourism and ethnic tourism.

Folk festivals organised around the world give folk groups a chance to learn about traditions and customs and to come into close contact with indigenous people. Artistic tourism may include elements of ethnic tourism perceived as a human desire to see how others live in their natural surroundings. Organising festivals around the world is connected with receiving foreign guests in the environment that has not been changed for tourism reasons. Very often members of the invited groups do not stay at hotels or guest houses but with families of dancers from their host country. This way of travelling allows them to explore customs of foreign cultures fully. In numerous cases the relations with ethnic tourism of sentimental character may be found. Folk groups present music and dance as well as folk art and customs in an unchanged stylized manner and through this they become a source of memories and experiences for many emigrants, which serve as a reason for travelling.

The activities of folk groups around the world, as well as the organisation of folk festivals and events connected with folk art are coordinated by CIOFF® Conseil International des Organisations de Festivals de Folklore et d'Art Traditionnels.

CIOFF® – International Council of Organizations of Folklore Festivals and Folk Arts was created in 1970 in Paris as an initiative of 9 member countries (Belgium, France, Hungary, the

¹ Conseil International des Organisations de Festivals de Folklore et d'Art Traditionnels – International Council of Organizations of Folklore Festivals and Folk Arts

Table 1. CIOFF® festival activity in the years 2007-2011

Year	International festivals	National festivals	Foreign groups	National groups	Participants	Spectators
2011	260	61	1 668	3 170	125 925	10 263 419
2010	271	77	1 561	3 647	132 576	10 774 102
2009	245	52	1 466	3 107	161 879	9 604 170
2008	263	47	1 695	2 904	123 524	9 159 892
2007	223	54	1 430	254	110 724	7 569 662

Source: CIOFF® Annual Report 2007, 2008, 2009, 2010, 2011

Netherlands, Poland, Portugal, Spain, Switzerland and the United Kingdom). The organisation includes 72 national sections and 18 associated sections. Since the beginning of its existence CIOFF® is a member of UNESCO as an official non-governmental consulting organisation [2, 3, 4].

Study aim

Folklore, customs and traditions are one of the distinguishing features of regional and national identity in the era of globalisation. They also become a tourist product and provide millions of people around the world with reasons for artistic trips. The aim of the study was to present destinations and frequency of artistic trips of members of folk groups from selected countries of the world and reasons for participating in dance classes. The analysis included International Folk Festivals CIOFF as the background for foreign trips of dancers from selected groups, their range and correlation with heritage tourism.

Material and methods

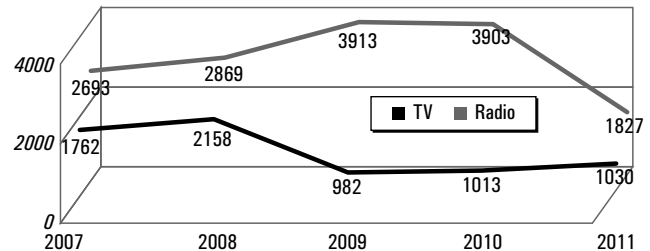
The study with the use of a diagnostic poll including a questionnaire, interview and document analysis was carried out in July and August 2010 during the International Folk Festivals with the consent of the Polish Section of CIOFF®. 243 dancers and 16 instructors-choreographers of dance groups from 12 randomly selected countries of the world, i.e. Poland, Russia, Belarus, Ukraine, Croatia, Serbia, Greece, Turkey, Kenya, Paraguay, Mexico and Costa Rica, participated in the study. The questionnaire and interview were prepared in 6 languages: Polish, Russian, Ukrainian, English, Spanish and French.

Results

Folk festivals under the auspices of CIOFF® are organised on all continents. They provide many opportunities to travel both in the country and abroad (Tab. 1).

Festivals and events under the auspices of CIOFF are popularised through mass media, mainly through television, radio and the press. Information concerning cultural events are presented on a large scale both before and after the festivals (Fig. 1).

The analysis of the results in light of CIOFF activity made it possible to distinguish the most popular tourist destinations of the selected folk groups.

Source: CIOFF® Annual Report 2007, 2008, 2009, 2010, 2011

Figure 1. The popularisation of CIOFF folk festivals on TV and in radio broadcasts in the years 2007-2011

Dancers from the selected countries participating in festivals and cultural events in 2010 travelled most often within Europe (88.0%). Significantly fewer trips were made to Latin America (10.7%), North America (9%) and Asia and Pacific countries (7.3%). The lowest percentage of the subjects (4.3%) participated in festivals organised in Africa (Fig. 2).

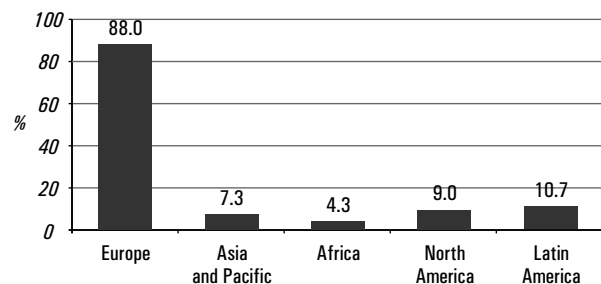

Figure 2. Destinations of artistic trips of dancers participating in CIOFF folk festivals /N=234/

The most trips to all regions of the world were made by dancers from Costa Rica. The highest percentage of them participated in festivals organised in Europe (80.6%), North America (45.2%) and Latin America (32.3%). 25.8% of the subjects travelled to Asia, while 3.2% visited Africa. The examined dancers from folk groups in Russia went mainly to European festivals (97.5%). A low percentage of Russian respondents (2.5%) participated in concerts in Asia, North America and Africa. Cultural events on three continents were attended by dancers from Kenya, Mexico, Paraguay and Croatia. European festivals were attended by dancers from these countries most frequently, i.e. by 100% of the dancers from Mexico, 91.3% from Croatia, 77.7% from Kenya and 56.3% from Paraguay. Subjects from Belarus, Ukraine and Serbia participated only in festivals

organised in Europe, while dancers from Poland, Greece and Turkey travelled to two continents (Tab. 2).

Table 2. Destinations of artistic trips of folk group members from selected countries participating in CIOFF festivals in 2010 [%]

Countries /N=234/	Europe	Asia and Pacific	Africa	North America	Latin America
Kenya	77.7	11.1	55.5	-	-
Belarus	100	-	-	-	-
Costa Rica	80.6	25.8	3.2	45.2	32.2
Paraguay	56.3	12.5	-	-	43.8
Greece	93.1	-	3.4	-	-
Poland	100	-	7.7	-	-
Turkey	60	5	-	-	-
Croatia	91.3	13.1	4.3	-	-
Serbia	100	-	-	-	-
Mexico	100	-	-	100	66.6
Russia	97.5	2.5	2.5	2.5	-
Ukraine	100	-	-	-	-

The biggest group of subjects (59%) participated in folk festivals once a year. 21.8% of the dancers travelled with their groups to folk festivals less than once a year, while the lowest percentage (19.2%) of the respondents participated in such events once per six months (Fig. 3).

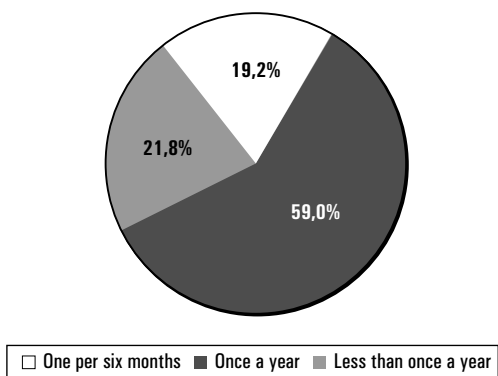

Figure 3. The frequency of trips made by CIOFF® folk group dancers /N=234/

A large group of subjects (85.5%) claimed that during trips to international festivals a tourist and heritage programme was realised and apart from concerts, meetings and workshops there was time for sightseeing and visiting new places (Fig. 4).

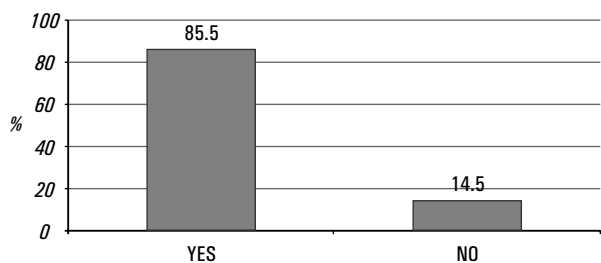

Figure 4. Participation in festivals connected with tourist and heritage programme /N=234/

According to dancers, the possibility to travel and visit various parts of the world is an important element of folklore activity. When joining a folk group 66.7% of the respondents took into consideration trips to festivals abroad and were aware of the fact that they are connected with getting to know new cultures and customs (Fig. 5).

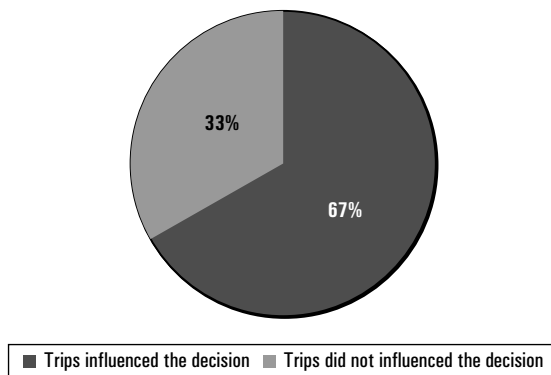

Figure 5. Trips abroad as a reason for joining a folk group

Over half of the subjects took up folk dance classes because of their fondness of this form of activity. According to 47% of the respondents dance classes make it possible to get to know folk culture and customs. An important reason for joining a folk group is the participation in concerts and festivals (38.9%) and social life (33.8%).

The main reason for a group of 28.2% of the respondents is the possibility to participate in foreign trips organised by the group (Tab. 3).

Table 3. The main reasons for the respondents' participation in dance classes

Reasons for the participation in folk dance classes	N=243	%
Fondness of dance	138	59
Getting to know folk culture and customs	110	47
Participation in concerts and festivals	91	38.9
Possibility to meet new people	79	33.8
Chance to participate in foreign trips of the group	66	28.2
Conviction of the attractiveness of this form of physical activity	37	15.8
Persuasion of acquaintances, friends and relatives	36	15.4
Willingness to improve dance skills	27	11.5
Coincidence	11	4.7
Other reasons	10	4.3
Colourful and attractive costumes	9	3.8

* it does not add to 100% since the respondents were allowed to choose more than one answer

Discussion

Apart from providing physical activity, developing knowledge, promoting folk culture and customs, folk dance gives a chance to get to know new places and is closely connected with such forms of heritage tourism as cultural tourism, ethnic tourism or festival tourism.

The issues analysed in this study have not been the subject of thorough analyses of other authors. In literature not much

space is devoted to the aspects of folk dance and music with regard to tourism; however, there are studies which present the meaning of folklore in selected forms of heritage tourism.

Folklore is present in selected tourist offers and it may be the main factor generating tourist movement or an element of the complementary offer for mass tourism or rural tourism [5]. Folk dance as cultural heritage may be one of the products of the so-called regional tourism. Polish literature includes studies on folklore from Łowicz region and its cultural potential with regard to tourism [6].

In numerous regions local action groups and institutions try to combine tourism and selected paths with folk art, disappearing professions, handicraft, customs and traditions. These offers also highlight dance, mainly during festivals, folk concerts and particular events [7].

In a different context, dance combined with tourism may constitute a significant source of sustainable income for the local inhabitants. This form is an excellent way of passing traditions to younger generations and attracting tourists or generating income. It can be observed among the inhabitants of the Amazon region in Peru, who present folk dance and handicraft trying to attract tourists in unique and less visited regions [8].

Dance offer connected with tourism is visible mainly in Andalusia – flamenco dance is perceived by a foreign tourist as a value typical of the whole country. It spread from Seville, regarded as one of the main places of origin of this dance, to other places which also present this art because of tourists' needs [5]. A similar correlation with tourism may be observed in the case of Argentinian tango, which is an attractive tourist product and a big group of tango enthusiasts choose Buenos Aires as their major tourist destination.

Dance being part of a performance of local or foreign folklore may be an element attracting large groups of participants as well as spectators, as presented in the CIOFF report 2007-2011. In the literature of the subject, the issues of the so-called event offer are more and more common. Due to a growing number of various cultural events, tourist mobility is also increasing. Numerous festivals presenting such aspects as music, film, theatre, literature, multimedia, new technologies, visual arts, etc. appear both in Poland and abroad. They constitute a basis and the reason for travelling for many enthusiasts of such cultural events. When asked about the reason for their visit in a particular place, tourists themselves mention the participation in a particular event [9]. High-rank festivals and cultural events may also serve as a basis in development strategies of selected regions and towns [10]. Event tourism is developed on a global scale in electronic dance music which attracts millions of participants around the world [11].

Cultural events presenting folklore and in some cases also connected with dance are visible. They include Spanish fiestas, i.e. local holidays of the inhabitants of various regions of the country, which are becoming more and more attractive for tourists [5, 12].

The combination of tourism and dance folklore in terms of travelling and participation in festivals with a proper flow and programme offer may be compared to the so-called event tourism in the form of theatre festivals and theatre play premieres as they require a proper reflection on the correlation between cultural policies, models of culture management and cultural tourism [13].

The combination of these two issues discussed in this work as well as the analysis of the influence and correlations may be an interesting research phenomenon. This fact is definitely strengthened by the phenomena occurring in the presented folk organisation, i.e. CIOFF®, which is present in nearly 90 countries of the world, various nationalities and cultures. This organisation conducts “a controlled flow of tourists-dancers” to concerts, workshops and other folk events in various parts of the

world. As a result of this type of activity, cultural heritage is protected and regional identity is highlighted. There exist selected elements of culture such as music, handicraft, disappearing professions, etc. which are unique and are worth presenting and passing from generation to generation [1]. The chance to show this heritage to broad audience is connected with the organisation of festivals, fairs, shows, etc., which, combined with tourism and migration of those interested, are becoming an attraction both for tourists and for indigenous people.

Tourism, which is closely connected with sightseeing should additionally complement and cooperate with the sector of culture for the good of the two fields discussed [1, 14]. Traditional and folk dance and music are becoming a reason for undertaking activity in the field of cultural tourism [15].

Conclusions

Artistic trips of folk groups from 12 selected countries were most frequently organised on the “old continent”. However, only a small percentage of dancers had an opportunity to participate in festivals outside their own continent, while the biggest group of subjects participated in folk festivals only once a year.

Artistic trips are connected with heritage tourism, while travelling became one of the reasons for participating in folk dance classes.

This topic may be a starting point for further discussion and defining broader correlations between tourism and folk dance.

Literature

1. Krajnovic A., Gortan-Carlin I.P. (2007). Possibilities of music heritage tourist valorization – an example of Istria. *Tourism & Hospitality Management* 13(2), 469-482.
2. Filippou F., Goulimaris D., Mihaltsi M., Genti M. (2010). Dance and cultural tourism: the effect of demographic characteristics on foreigners' participation in traditional Greek dancing courses. *Studies in Physical Culture & Tourism* 17(1), 63-71.
3. International CIOFF (2006). The brochure compiled by CIOFF Working Group on Public Relations. CIOFF.
4. <http://www.cioff.org> CIOFF® (1997). Cultural Policy.
5. <http://www.cioff.org> CIOFF® (2008). Cultural Policy.
6. Widawski K. (2009) *The influence of folklore and traditional folk culture on the development of tourist movement on the example of Spain*. Wrocław: Wyd. Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, Uniwersytet Wrocławski. [in Polish]
7. Jessa M., Wyszowska I. (2011) Characteristics and the meaning of Łowicz folklore in regional tourism. *Turystyka Kulturowa* 10, 13-45, www.turystykakulturowa.org. [in Polish]
8. Bochenek M. et al. (2008). *Selected aspects of culture of indigenous Bug river area inhabitants*. Biała Podlaska: Wyd. AWF ZWWF Biała Podlaska. [in Polish]
9. Ingles P. (2001). Performing traditional dances for modern tourists in the Amazon. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration* 1(3/4), 143-159.
10. Ratkowska P. (2010). About a festival in the context of cultural tourism – event tourism once again. *Turystyka Kulturowa* 6, 26-46, www.turystykakulturowa.org. [in Polish]
11. Popescu R.I., Corbos R.A. (2012). The role of festivals and cultural events in the strategic development of cities. Recommendations for urban areas in Romania. *Informatica Economica* 16(4), 19-28.

12. Świergiel S., Buczkowska K. (2009). Trips to electronic dance music events as a form of cultural event tourism. *Turystyka Kulturowa* 5, 28-40, www.turystykakulturowa.org. [in Polish]
13. Buczkowska K., Majchrowicz E. (2010). Spanish fiestas – still local festivals or only tourist attractions? *Turystyka Kulturowa* 4, 17-37, www.turystykakulturowa.org. [in Polish]
14. Ćwikła M. (2012). Event tourism and new trends in preparing artistic programmes of festivals and theatre institutions. *Turystyka Kulturowa* 10, 5-17, www.turystykakulturowa.org. [in Polish]
15. Dunbar-Hall P. (2001). Culture, tourism and cultural tourism: boundaries and frontiers in performances of Balinese music and dance. *Journal of Intercultural Studies* 22(2), 173-187.

Submitted: February 18, 2013

Accepted: June 6, 2013

TURYSTYKA FESTIWALOWA TANCERZY ZESPOŁÓW FOLKLORYSTYCZNYCH Z WYBRANYCH KRAJÓW ŚWIATA

MARCIN BOCHENEK

*Akademia Wychowania Fizycznego J. Piłsudskiego w Warszawie,
Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej, Zakład Turystyki*

Adres do korespondencji: Marcin Bochenek, Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu, ul. Akademicka 2,
21-500 Biała Podlaska, tel.: 83 3428724, fax: 83 3428800,
e-mail: marcin.bochenek@awf-bp.edu.pl

Streszczenie

Wprowadzenie. W działalność zespołów folklorystycznych zrzeszonych w CIOFF®¹ na stałe wpisują się turystyka i podróże artystyczne. Festiwale folklorystyczne organizowane na całym świecie są szansą poznawania tradycji i obyczajów, a przyjmowane zespoły folklorystyczne mają możliwość bliskiego kontaktu z ludnością autochtoniczną. Związek turystyki z działalnością zespołów folklorystycznych zauważalny jest przede wszystkim w odniesieniu do wybranych form turystyki poznawczej. Celem badań na potrzeby niniejszego opracowania było zaprezentowanie kierunku i częstotliwości podróży artystycznych zespołów folklorystycznych CIOFF® z wybranych krajów świata. Przedmiotem analiz były wyjazdy zagraniczne na festiwale taneczne i ich połączenie z treściami krajoznawczymi. **Materiał i metody.** Badania metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem ankiety, wywiadu i analizy dokumentów zostały zrealizowane w lipcu i sierpniu 2010 roku. Udział w nich wzięło 243 tancerzy i 16 instruktorów-choreografów zespołów tanecznych z losowo wybranych 12 krajów świata. **Wyniki i wnioski.** Festiwale folklorystyczne pod auspicjami CIOFF® organizowane są na wszystkich kontynentach. Podróże artystyczne zespołów folklorystycznych z wybranych 12 krajów najczęściej organizowane były na obszarach „starego kontynentu”. Niewielki odsetek tancerzy krajów europejskich miał możliwość uczestnictwa w festiwalach poza Europą. Wyjazdy artystyczne zespołów połączone były z treściami krajoznawczymi, a turystyka i podróże stały się jednym z motywów uczestnictwa w zajęciach z zakresu tańca ludowego.

Słowa kluczowe: turystyka kulturowa, turystyka festiwalowa, folklor, taniec

Wstęp

Folklor – muzyka, taniec, festiwale i koncerty są motywem i podstawą dla organizacji wielu wypraw turystycznych. Wybrane regiony świata z propozycjami związanymi z dziedzictwem kulturowym, festiwalami, wydarzeniami, unikalną muzyką i tańcem, stają się dużo bardziej atrakcyjne, stwarzając jednocześnie szanse na wydłużenie sezonu turystycznego.

Połączenie kultury i turystyki z właściwym wykorzystaniem obu czynników może być atrakcyjnym produktem, musi jednak zawiązać się ścisła współpraca organizatorów pomiędzy sektorami: kultury i turystyki [1].

Turystyka jest elementem, który na stałe wpisał się w działalność zespołów folklorystycznych. Podróże zagraniczne, którym towarzyszą występy artystyczne są jednym z podstawowych elementów działalności. Prezentacja własnej kultury, obyczajów, obrzędów, tańca i muzyki własnego regionu oraz kraju jest pretekstem do organizacji wielu wypraw w odległe miejsca świata. Podróże artystyczne stają się możliwością zdobywania nowych doświadczeń, poznawania kultur, atrakcyjnych miejsc, są doskonałym sposobem na integrację i zawiązanie więzi w grupie społecznej. Zespoły folklorystyczne oprócz licznych występów często korzystają z programów turystyczno-krajoznawczych, a każdy wyjazd jest przygotowany zgodnie z założeniami organizacji wycieczek i imprez turystycznych.

Związek turystyki z działalnością zespołów folklorystycznych zauważalny jest przede wszystkim w odniesieniu do

branych form turystyki poznawczej, m.in.: turystyki kulturowej, festiwalowej i etnicznej.

Festiwale folklorystyczne organizowane na całym świecie są szansą poznawania tradycji i obyczajów, przyjmowane zespoły folklorystyczne mają możliwość bliskiego kontaktu z ludnością autochtoniczną. W podróżach artystycznych można doszukiwać się elementów turystyki etnicznej rozumianej jako pragnienie człowieka by zobaczyć, jak żyją inni w ich autentycznym środowisku. Organizacja festiwali na całym świecie związana jest z przyjmowaniem gości zagranicznych w zmienionym dla celów turystycznych, ich własnym środowisku recepcyjnym. Bardzo często członkowie zaproszonych zespołów nie korzystają z hoteli i pensjonatów, trafiają natomiast do rodzin tancerzy w kraju docelowym i razem z nimi mieszkają podczas pobytu. Ten sposób podróży w pełni pozwala poznawać zwyczaje obcych kultur. W wielu przypadkach można doszukiwać się związków z turystyką etniczną o charakterze sentymentalnym. Zespoły folklorystyczne dla wielu rodaków za granicą, poprzez muzykę i taniec oraz prezentację w zmienionej stylizowanej formie sztuki ludowej i obyczajów stają się źródłem wspomnień i wrażeń, które często motywują do wyjazdów turystycznych.

Koordinacją działalności zespołów na całym świecie, organizacją festiwali i wydarzeń związanych z folklorem i sztuką ludową zajmuje się CIOFF® Conseil International des Organisations de Festivals de Folklore et d'Art Traditionnels.

CIOFF® – Międzynarodowa Rada Stowarzyszeń Folklorystycznych

¹ Conseil International des Organisations de Festivals de Folklore et d'Art Traditionnels (Międzynarodowa Rada Stowarzyszeń Folklorystycznych i Sztuki Ludowej)

stycznych i Sztuki Ludowej powstała w 1970 roku w Paryżu z inicjatywy 9 krajów członkowskich (Belgii, Francji, Węgier, Holandii, Polski, Portugalii, Hiszpanii, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii). W skład organizacji wchodzi 72 sekcje narodowe i 18 sekcji stowarzyszonych. Od początku swojego istnienia CIOFF® jest członkiem UNESCO o statusie oficjalnej konsultacyjnej organizacji pozarządowej [2, 3, 4].

Cel badań

Folklor, obyczaje i tradycje są w dobie globalizacji jednym z wyróżników tożsamości regionalnej i narodowej. Stają się jednocześnie produktem turystycznym, stwarzają motyw podróży artystycznych milionów ludzi na całym świecie. Celem badań na potrzeby niniejszego opracowania było zaprezentowanie kierunku destynacji i częstotliwości podróży artystycznych członków zespołów folklorystycznych z wybranych krajów świata oraz motywów uczestnictwa w zajęciach tanecznych. Przedmiotem analizy były Międzynarodowe Festiwale Folklorystyczne CIOFF na tym tle wyjazdy zagraniczne tancerzy z wybranych zespołów, ich zakres i połączenie z treściami krajoznawczymi.

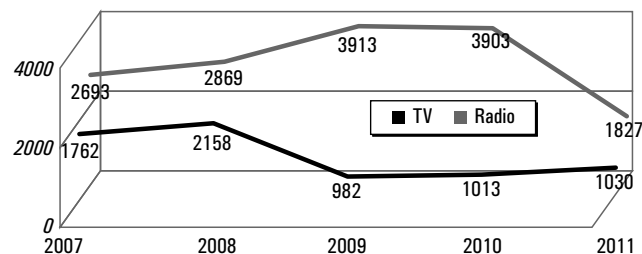
Materiał i metody

Badania metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem ankiety, wywiadu i analizy dokumentów zostały zrealizowane w lipcu i sierpniu 2010 roku podczas Międzynarodowych Festiwali Folklorystycznych za zgodą Polskiej Sekcji CIOFF®. Udział w badaniach wzięło 243 tancerzy i 16 instruktorów-choreografów zespołów tanecznych z losowo wybranych 12 krajów: Polski, Rosji, Białorusi, Ukrainy, Chorwacji, Serbii, Grecji, Turcji, Kenii, Paragwaju, Meksyku i Kostaryki. Kwestionariusze ankiety i wywiadu przygotowano w 6 językach: polskim, rosyjskim, ukraińskim, angielskim, hiszpańskim i francuskim.

Wyniki

Festiwale folklorystyczne pod auspicjami CIOFF® organizowane są na wszystkich kontynentach. Stanowi to wiele możliwości wyjazdów zarówno krajowych jak i zagranicznych (Tab. 1).

Popularyzacja festiwali i wydarzeń pod auspicjami CIOFF® odbywa się poprzez środki masowego przekazu – głównie: telewizję, radio i prasę. Informacje dotyczące wydarzeń kulturalnych prezentowane są na szeroką skalę zarówno przed, podczas, jak i po festiwalach (Ryc. 1).

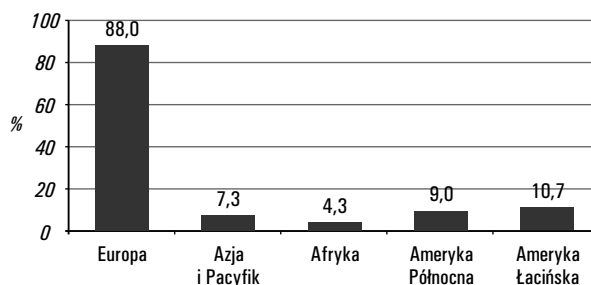

Źródło: CIOFF® Annual Report 2007, 2008, 2009, 2010, 2011

Rycina 1. Popularyzacja festiwali folklorystycznych CIOFF w audycjach TV i radiowych w latach 2007-2011

Analiza wyników badań na tle działalności organizacji folklorystycznej CIOFF pozwoliła prześledzić kierunki destynacji turystycznej wybranych zespołów folklorystycznych.

Najwięcej wyjazdów tancerzy wybranych krajów uczestniczących w festiwalach i wydarzeniach kulturalnych w 2010 roku odbywa się w Europie (88,0%). Zdecydowanie mniej podróży odnotowano do Ameryki Łacińskiej (10,7%), Ameryki Północnej (9%) oraz Azji i Pacyfiku (7,3%). Najmniejszy odsetek badanych 4,3% uczestniczył w festiwalach organizowanych w Afryce (Ryc. 2).

Rycina 2. Kierunki podróży artystycznych tancerzy uczestniczących w festiwalach folklorystycznych CIOFF /N=234/

Najwięcej podróży artystycznych, we wszystkie regiony świata, odbywali tancerze Kostaryki, którzy w największym odsetku uczestniczyli w festiwalach organizowanych w Europie (80,6%), Ameryce Północnej (45,2%) i Ameryce Łacińskiej (32,3%). 25,8% badanych wyjeżdżało do Azji, a najmniejszy odsetek 3,2% do Afryki. Badani tancerze zespołów folklorystycznych z Rosji wyjeżdżali głównie na festiwale europejskie (97,5%). Niewielki odsetek respondentów narodowości rosyjskiej 2,5% brał udział w koncertach w Azji, Ameryce Północnej i Afryce. W imprezach kulturowych na trzech kontynentach uczestniczyli tancerze z Kenii, Meksyku, Paragwaju i Chorwacji. W wymienionych powyżej krajach najwięcej wypraw na fe-

Tabela 1. Działalność festiwalowa CIOFF® w skali globalnej w latach 2007-2011

Rok	Festiwale międzynarodowe	Festiwale krajowe	Zespoły uczestniczące zagraniczne	Zespoły uczestniczące krajowe	Uczestnicy	Widzowie
2011	260	61	1 668	3 170	125 925	10 263 419
2010	271	77	1 561	3 647	132 576	10 774 102
2009	245	52	1 466	3 107	161 879	9 604 170
2008	263	47	1 695	2 904	123 524	9 159 892
2007	223	54	1 430	254	110 724	7 569 662

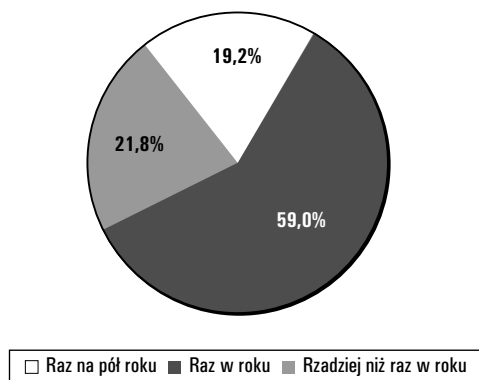
Źródło: CIOFF® Annual Report 2007, 2008, 2009, 2010, 2011

stiwale odnotowano w Europie. W przypadku Meksyku 100%, Chorwacji 91,3%, Kenii 77,7%, natomiast Paragwaju 56,3%. Badani z Białorusi, Ukrainy i Serbii uczestniczyli wyłącznie w festiwalach organizowanych w Europie natomiast na dwóch kontynentach koncertowali tancerze z Polski, Grecji i Turcji (Tab. 2).

Tabela 2. Kierunki podróży artystycznych członków zespołów folklorystycznych z wybranych krajów uczestniczących w festiwalach CIOFF w 2010 roku [%]

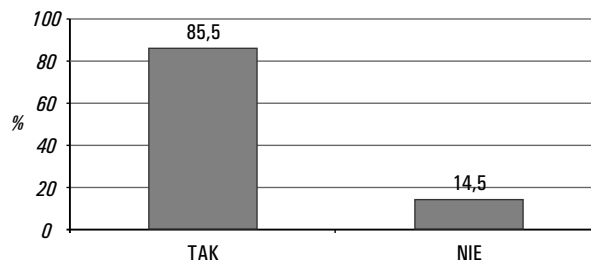
Kraje /N=234/	Europa	Azja i Pacyfik	Afryka	Ameryka Północna	Ameryka Łacińska
Kenia	77,7	11,1	55,5	-	-
Białoruś	100	-	-	-	-
Kostaryka	80,6	25,8	3,2	45,2	32,2
Paragwaj	56,3	12,5	-	-	43,8
Grecja	93,1	-	3,4	-	-
Polska	100	-	7,7	-	-
Turcja	60	5	-	-	-
Chorwacja	91,3	13,1	4,3	-	-
Serbia	100	-	-	-	-
Meksyk	100	-	-	100	66,6
Rosja	97,5	2,5	2,5	2,5	-
Ukraina	100	-	-	-	-

Największa grupa badanych (59%) uczestniczy w festiwalach folklorystycznych raz w roku. 21,8% tancerzy wyjeżdża z zespołem na festiwal tancerze rzadziej niż raz w roku, a najmniejszy odsetek (19,2%) respondentów korzysta z tych imprez raz na pół roku (Ryc. 3).

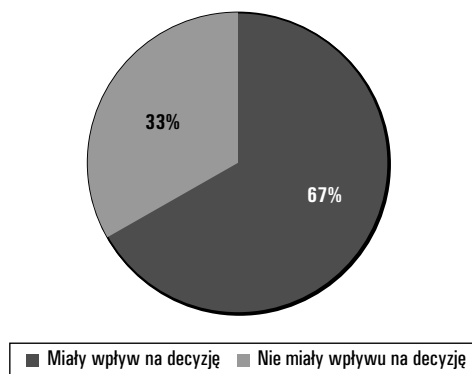
Rycina 3. Częstotliwość wyjazdów turystycznych tancerzy zespołów folklorystycznych CIOFF® /N=234/

Duża grupa badanych (85,5%) stwierdza, że podczas wyjazdów na festiwal międzynarodowy realizowany jest program krajoznawczo-turystyczny, a oprócz koncertów, spotkań i warsztatów jest czas na zwiedzanie i poznawanie nowych miejsc (Ryc. 4).

Rycina 4. Uczestnictwo w festiwalach połączone z realizacją treści krajoznawczo-turystycznych /N=234/

Wyjazdy turystyczne, możliwość podróży i zwiedzania wybranych zakątków świata jest w opiniach tancerzy ważnym elementem działalności folklorystycznej. 66,7% respondentów wstępując do zespołu brało pod uwagę wyjazdy na festiwal zagraniczne i miało świadomość, że połączone są one z poznaniem nowych kultur i obyczajów (Ryc. 5).

Rycina 5. Podróże zagraniczne jako motyw przynależności do zespołu folklorystycznego

Ponad połowa badanych uczestnictwo w zajęciach z tańca ludowego rozpoczęła przez zamiłowanie do tej formy aktywności. Zajęcia taneczne zdaniem 47% badanych pozwalają poznać kulturę ludową i obyczaje. Ważnym motywem jest uczestnictwo w koncertach i festiwalach (38,9%) oraz kontakty towarzyskie (33,8%).

Dla grupy 28,2% badanych głównym motywem jest możliwość uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych organizowanych przez zespół (Tab. 3).

Tabela 3. Główne motywy uczestnictwa respondentów w zajęciach tanecznych

Motywy uczestnictwa w zajęciach tańca ludowego	N=243	%
Zamiłowanie do tańca	138	59
Poznawanie kultury ludowej i obyczajów	110	47
Uczestnictwo w koncertach i festiwalach	91	38,9
Możliwości poznawania nowych ludzi	79	33,8
Szansa udziału w wyjazdach zagranicznych zespołu	66	28,2
Przeświadczenie o atrakcyjności tej formy aktywności ruchowej	37	15,8
Namowa znajomych, przyjaciół i rodziny	36	15,4
Chęć zdobycia większych umiejętności tanecznych	27	11,5
Przypadek	11	4,7
Inne motywy	10	4,3
Barwne i atrakcyjne stroje ludowe	9	3,8

* nie sumuje się do 100% ponieważ badani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Dyskusja

Taniec ludowy poza aktywnością ruchową, zdobywaniem wiedzy, krzewieniem kultury ludowej i obyczajów jest szansą poznawania nowych miejsc, wiąże się ściśle z formami turystyki poznawczej: turystyką kulturową, etniczną, festiwalową.

Zagadnienia omawiane w powyższym opracowaniu nie były tematem wnikliwych analiz innych autorów. W literaturze spotyka się niewiele miejsca poświęconego aspektom tańca i muzyki ludowej w odniesieniu do turystyki, pojawiają się jednak prace, które prezentują znaczenie folkloru w wybranych formach turystyki poznawczej.

Folklor jest obecny w niektórych ofertach turystycznych, może on być głównym czynnikiem, który generuje ruch turystyczny lub też częścią oferty komplementarnej dla turystyki masowej, a także turystyki wiejskiej [5]. Taniec ludowy jako dziedzictwo kulturowe może być jednym z produktów tzw. turystyki regionalnej. W polskiej literaturze prezentowane są badania dotyczące folkloru regionu łowickiego i jego potencjału kulturowego w odniesieniu do turystyki [6].

W wielu regionach lokalne grupy działania i instytucje starają się powiązać turystykę i wybrane szlaki ze sztuką ludową, ginącymi zawodami, rękodziełem, rzemiosłem, obyczajami i obrzędami. W ofertach tych eksponowany jest także taniec – prezentowany podczas festiwalu, koncertów folklorystycznych i wybranych uroczystości [7].

W innym kontekście taniec w połączeniu z turystyką może dla miejscowej ludności stanowić ważne źródło zrównoważonego dochodu. Forma ta jest doskonałym sposobem przekazywania tradycji młodszemu społeczeństwu ale także przyciąga turystów i generuje zyski. Przykładem tej działalności mogą być mieszkańcy Peru w regionie Amazonii, którzy prezentują tańce ludowe i rękodzieła starając się w ten sposób przyciągać turystów w unikalne i mniej odwiedzane regiony [8].

Oferta taneczna w odniesieniu do turystyki zauważalna jest przede wszystkim w przypadku folkloru andaluzyjskiego – tańca flamenco, postrzeganego przez turystę zagranicznego jako walor typowy dla całego kraju. Z Sewilli, miasta uważanego za jedno z głównych źródeł tego tańca przedostał się do innych miejsc, które z uwagi na turystów także prezentują tę sztukę [5]. W podobnym zakresie powiązane z turystyką może być także tango argentyńskie, które stanowi atrakcyjny produkt turystyczny, a duża grupa miłośników tego tańca obiera Buenos Aires jako podstawowe miejsce swojej destynacji turystycznej.

Taniec w aspekcie widowiska z prezentacją rodzimego lub zagranicznego folkloru może być elementem przyciągającym duże grupy zarówno uczestników, jak i widzów – przykładem jest przedstawione w pracy zestawienie Raportu CIOFF w latach 2007-2011. W literaturze zagadnienia tzw. oferty eventowej stają się coraz bardziej obecne. W związku z rosnącą liczbą różnych eventów kulturowych wzrasta także mobilność turystyczna. Zarówno w Polsce jak i w skali globalnej pojawiają się licznie festiwale: muzyczne, filmowe, teatralne, literackie, multimedialne, nowych technologii, sztuk wizualnych i inne. Stanowią one podstawę i motyw podróży dla wielu miłośników takich wydarzeń kulturalnych, a sami turyści pytani o przyczynę wizyty w danym miejscu wskazują uczestnictwo w imprezie [9]. Festiwale i wydarzenia kulturalne wysokiej rangi mogą stanowić też podstawę w strategiach rozwoju wybranych regionów i miejscowości [10]. Turystyka eventowa na światową skalę rozwinięta jest w tzw. elektronicznej muzyce tanecznej, która przyciąga miliony uczestników na całym świecie [11].

Wydarzenia kulturalne i tzw. eventy widoczne są w odniesieniu do folkloru, w niektórych przypadkach połączone także z tańcem. Dotyczą one między innymi tzw. festiwalów hiszpańskich – czyli świąt lokalnych mieszkańców poszczególnych regionów krajów, które są coraz większą atrakcją dla turystów [5, 12].

Połączenie turystyki i folkloru tanecznego w zakresie podró-

ży i uczestnictwa w festiwalach z właściwym przepływem i odpowiednią ofertą programową może być odniesieniem do tzw. turystyki eventowej w charakterze festiwalu teatralnych i pokazów sztuk premierowych, w których wymagana jest odpowiednia refleksja na temat korelacji między polityką kulturalną, modelami zarządzania kulturą i turystyką kulturową [13].

Połączenie tych dwóch omawianych w pracy zagadnień oraz analiza wpływu, wzajemnych zależności, przenikania może być zjawiskiem interesującym pod względem badawczym. Fakt ten zdecydowanie potęgują zjawiska zachodzące w prezentowanej organizacji folklorystycznej – CIOFF®, która swoim zasięgiem obejmuje niemal 90 krajów świata – różnych narodowości i kultur. Organizacji, która prowadzi „kontrolowany przepływ turystów-tancerzy” w różne zakątki świata na festiwale, koncerty, szkolenia i inne imprezy folklorystyczne. Dzięki tego typu działalności chronione jest dziedzictwo kulturowe i podkreślana tożsamość regionalna. Istnieją wybrane elementy kultury, unikalne i niepowtarzalne takie jak muzyka, rękodzieło, ginące stare zawody itp., które warto eksponować i przekazywać z pokolenia na pokolenie [1]. Szansa na prezentację tego dziedzictwa szerokiej publiczności związana jest z organizacją festiwalu, jarmarków, pokazów itp., które w połączeniu z turystyką i migracją zainteresowanych stają się atrakcją dla turystów, a jednocześnie dla ludności autochtonicznej.

Turystyka, która powiązana jest ściśle z krajoznawstwem powinna dodatkowo uzupełniać się i współpracować z sektorem kultury dla dobra tych dwóch omawianych dziedzin [1, 14]. Taniec i muzyka tradycyjna, ludowa staje się motywem podejmowania aktywności w zakresie turystyki kulturowej [15].

Wnioski

Podróże artystyczne zespołów folklorystycznych z wybranych 12 krajów najczęściej organizowane były na obszarze „starego kontynentu”. Niewielki odsetek tancerzy ma jednak możliwość podróży artystycznych poza własny kontynent, a największa grupa badanych uczestniczy w festiwalach folklorystycznych tylko raz w roku.

Wyjazdy artystyczne połączone są z treściami krajoznawczymi, a turystyka i podróże stają się jednym z motywów uczestnictwa w zajęciach z zakresu tańca ludowego.

Tematyka ta może stanowić punkt wyjścia dla dalszych rozważań i określenia szerszych związków pomiędzy turystyką i tańcem folklorystycznym.

Piśmiennictwo

1. Krajnovic A., Gortan-Carlin I.P. (2007). Possibilities of music heritage tourist valorization – an example of Istria. *Tourism & Hospitality Management* 13(2), 469-482.
2. Filippou F., Goulimaris D., Mihaltsi M., Genti M. (2010). Dance and cultural tourism: the effect of demographic characteristics on foreigners' participation in traditional Greek dancing courses. *Studies in Physical Culture & Tourism* 17(1), 63-71.
3. International CIOFF (2006). The brochure compiled by CIOFF Working Group on Public Relations. CIOFF.
4. <http://www.cioff.org> CIOFF® (1997). Cultural Policy.
5. <http://www.cioff.org> CIOFF® (2008). Cultural Policy.
6. Widawski K. (2009). *Wpływ folkloru i tradycyjnej kultury ludowej na rozwój ruchu turystycznego na przykładzie Hiszpanii*. Wrocław: Wyd. Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, Uniwersytet Wrocławski.
7. Jessa M., Wyszowska I. (2011). Specyfika i znaczenie folkloru łowickiego w turystyce regionalnej. *Turystyka Kulturowa* 10, 13-45, www.turystykakulturowa.org.

8. Bochenek M. i wsp. (2008). *Wybrane aspekty kultury tradycyjnej ludności nadbużańskiej*. Biała Podlaska:Wyd. AWF ZWWF Biała Podlaska.
9. Ingles P. (2001). Performing traditional dances for modern tourists in the Amazon. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration* 1(3/4), 143-159.
10. Ratkowska P. (2010). O festiwalu w kontekście turystyki kulturowej, czyli turystyka eventowa raz jeszcze. *Turystyka Kulturowa* 6, 26-46, www.turystykakulturowa.org.
11. Popescu R.I, Corbos R.A (2012). The role of festivals and cultural events in the strategic development of cities. Recommendations for urban areas in Romania. *Informatica Economica* 16(4), 19-28.
12. Świergiel S., Buczkowska K. (2009). Wyjazdy na imprezy elektronicznej muzyki tanecznej formą kulturowej turystyki eventowej. *Turystyka kulturowa* 5, 28-40, www.turystyka.kulturowa.org.
13. Buczkowska K., Majchrowicz E. (2010). Fiesty hiszpańskie – jeszcze święta lokalne, czy już tylko atrakcje dla turystów? *Turystyka Kulturowa* 4, 17-37, www.turystykakulturowa.org.
14. Ćwikła M. (2012). Turystyka eventowa a nowe trendy w kształtowaniu programów artystycznych festiwali i instytucji teatralnych. *Turystyka Kulturowa* 10, 5-17, www.turystykakulturowa.org.
15. Dunbar-Hall P. (2001). Culture, tourism and cultural tourism: boundaries and frontiers in performances of Balinese music and dance. *Journal of Intercultural Studies* 22(2), 173-187.

Otrzymano: 18.02.2013

Przyjęto: 06.06.2013